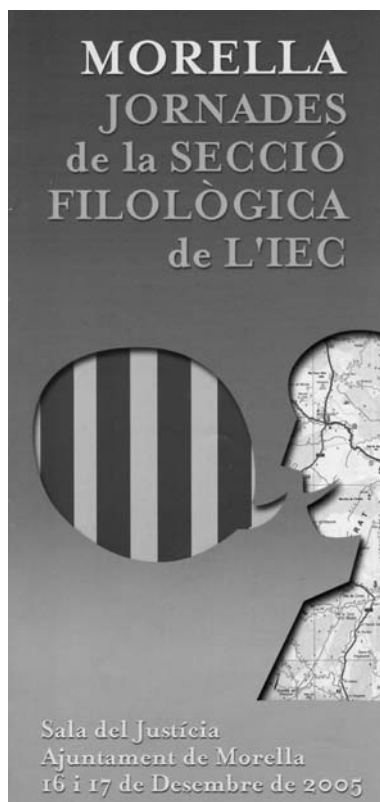

Els parlars de les Terres de l'Ebre i del Maestrat en el context del català formal¹

Joan Beltran i Cavaller

Mestre de Català

És ben sabut que els parlars de les quatre comarques de l'Ebre i els de les tres més septentrionals del País Valencià, juntament amb els de la comarca aragonesa del Matarranya, són prou homogenis per a ser considerats un subdialecte. Un subdialecte que, en un principi, es va considerar que formava part dels parlars valencians, i que més tard s'inclogué dins del dialecte nord-occidental. Abans de tirar endavant, però, potser convindria aclarir que en el títol d'aquest treball —per abreviar— m'he permès la llicència de considerar la comarca dels Ports inclosa en el Maestrat, com s'ha fet algun cop, malgrat que molts historiadors solen considerar abusiva i mancada de rigor històric aquesta inclusió.

Tornant al tema lingüístic, cal destacar que aquest territori —com s'ha fet notar sovint— es correspon a grans trets amb el de la diòcesi eclesiàstica de Tortosa, fet que ens fa pensar que aquesta coincidència ha estat important en la cohesió de parla de les comarques que comprèn el dialecte. Efectivament, els xiquets de Morella, Sant Mateu o Vinaròs, juntament amb els de la Terra Alta, la Ribera d'Ebre i els propis tor-

¹ Aquest text és el resum de la intervenció llegida el 17 de desembre de 2005, amb motiu de la celebració de les Jornades de la Secció de Filològica de l'IEC a Morella.

tosins o ampostins, acudien a estudiar al seminari de Tortosa —que durant molt de temps fou l'única possibilitat d'adquirir una formació humanística sense sortir del territori— i allí s'anivellaven els respectius parlars. Més tard, des de la trona, els sacerdots formats a Tortosa difondrien el model adquirit al poble on anaven a exercir el seu apostolat.

Però aquest fet és només un dels possibles condicionadors. En realitat, l'atracció del mercat de Tortosa, que en bona mesura ha centrat l'activitat comercial d'aquestes comarques durant molts de segles, també ha estat un innegable factor cohesionador. Personalment, encara recordo la corrua de carros vinarossencs, benicarlandos, catinencs i morellans que no fa gaire se situaven a la vora de l'Ebre, a tocar del mercat de Tortosa, amb la intenció d'oferir els seus productes als compradors tortosins. I això sense oblidar que ma mare em parlava també sovint de la filera inacabable de carros que, pocs anys abans, entrant pel carrer del Comerç, es dirigien cap a les almàsseres tortosines a vendre la collita d'olives recol·lectades a la Terra Alta i el Baix Aragó.

Més discutible seria segurament invocar motius històrics, tot i que en molts moments els esdeveniments polítics que s'han produït en aquestes terres les han afectades totes per igual.

Quant als trets que configuren aquest dialecte, se sol fer notar que delimiten una zona de transició entre els parlars nord-occidentals i els valencians. Dins d'aquest espai, es destaca una àrea central formada per les comarques del Baix Ebre i el Montsià, una mica retallada pels extrems, en la qual la parla és força homogènia. Hi ha també una àrea perifèrica amb les isoglosses —especialment les de la flexió verbal— orientades diagonalment al territori —si fa no fa seguint una línia que va del sud al nord geogràfics— on la transició es fa més evident: a occident hi abunden trets més pròpiament valencians, mentre que en la zona oriental hi detectem alguns dels trets que caracteritzen els parlars lleidatans.

Voldríem destacar, per tant, que distincions com ara *tortosí meridional* enfront de *tortosí septentrional*, basades en la frontera administrativa, no tenen cap fonament lingüístic, ja que les úniques isoglosses que oposen un sector al nord d'un altre al sud —sensibilització o emmudiment de certes consonants finals, desinència *-e* / *-o* de la primera persona del present d'indicatiu— estan situades al sud del domini dialectal, ben lluny del riu Sénia. Res no trenca, doncs, la continuïtat.

Des del punt de vista sociolingüístic, cal destacar que l'amor i la preocupació per la parla pròpia ha estat sempre una constant en aquestes terres. De fet, hi ha diversos factors que fan que els qui hi viuen perceben el parlar propi com un fet diferencial del territori: no tan sols es distingeix fonèticament, i de manera prou perceptible, dels parlars dels dialectes centrals, que en bona mesura han configurat la llengua literària o formal (fet que molt sovint es magnifica exageradament), sinó que, a més, fa ús d'un important nombre de mots que en la gran conurbació barcelonina són desconeguts i, massa sovint, menys coneguts. No cal dir que les distincions respecte als parlars de la capital valen-

ciana, tot i que no tan importants, són també força notables.

Actualment estic treballant en un vocabulari que pretén estudiar els mots distintius d'aquests parlars —dit d'una altra manera: dels mots que formen part d'aquell escàs 20% de vocables o accepcions que no són d'ús general. Parteixo de l'ús que n'han fet en la llengua escrita els autors locals, a través del buidatge d'una dotzena de volums que van ser escrits el primer terç del segle XX, ampliat amb un parell de textos antics (*Costums de Tortosa* i *Els Col·loquis*). A banda dels exemples pouats en les més de cinc mil pàgines d'aquestes obres, en cadascuna de les entrades miro d'establir l'àrea geogràfica on és emprat cadascun dels mots i, de manera destacada, la presència o absència de cada un d'ells en el diccionari normatiu i la forma com, si hi són, els defineix el diccionari oficial. Naturalment, quan cal, contrasto aquesta definició amb el valor amb què el mot corresponent és usat entre nosaltres.

En aquests moments tan sols tinc redactats els articles corresponents als mots que comencen amb 'a' i amb 'b' (300 mots d'àmbit regional), la qual cosa no permet de traure'n conclusions definitives. No obstant això, crec que el nombre de mots estudiats ja és suficient per a avançar-ne algunes observacions provisionals: tot i que el nombre de vocables o accepcions exclusius del territori dialectal és força alt (51,33 % dels estudiats), per a deixar constància de l'àrea geogràfica on el mot és usat sovint hi he hagut d'emprar l'expressió «del tortosí en avall» (19,33 %). Òbviament també hi són freqüents «tot el català occidental» (11,24 %), sense que hi manquen expressions com ara «català nord-occidental» (7 %) i, esporàdicament, «tot el Principat» (4 %). Cal destacar també que les expressions «dialecte tortosí» i les altres anotades ací damunt van molt sovint ampliades amb afegits com ara «i el Camp de Tarragona» (9,33 %) o «i els dialectes insulars» (18,66%) i altres punts perifèrics del Principat, bàsicament el Pirineu oriental i l'Empordà (6,66 %). Curios, oi? Algun cop es detecta que la conurbació barcelonina és l'única àrea on el mot estudiat és absent. Em limito a deixar-ne constància, sense fer-ne cap interpretació.

Amb tot, si considerem que s'ha afirmat un cop i un altre que el català central constitueix el nucli de l'estàndard, sorprèn una mica que bona part dels mots tortosins estudiats —prescindint de pronúncies dialectals— siguin recollits al *DIEC* (el 65,23 % —2 de cada 3—, bona part dels quals ja figurava al *DFa*).

Cronològicament, una part de l'explicació d'aquesta realitat segurament que la podríem deduir del fet que Pere Labèrnia i Esteller —autor del *Diccionari de la llengua catalana ab la correspondencia castellana y llatina*, obra que constitueix el punt d'arrancada de la moderna lexicografia catalana i que ha estat una referència dels diccionaris posteriors— era un traiguerí format a Tortosa, tot i que més tard es traslladà a Barcelona. Hom pot suposar amb fonsament que el lèxic matern de l'autor havia de ser present en la seua obra de manera més o menys constatable.

Però no tot es pot explicar a través d'aquest fet. Abans he dit que el territori dialectal s'ha caracteritzat perquè ha produït molts de personatges que

s'han distingit pel seu amor al propi parlar. No és estrany, doncs, que les persones amb més sensibilitat i més formació s'hagen esforçat a confeccionar reculls dels mots que donen personalitat a l'àrea dialectal.

El primer dels vocabularis de les nostres comarques que posseïm té una orientació més aviat folklòrica; es tracta del «Vocabulari y notas folklòricas recullidas en Tortosa y la Ribera d'Ebro», de Ramon Arabia, datat el 1887.

Ja dins del segle XX, i amb una clara intenció de col·laborar en l'estudi dels parlars catalans, el tortosí Francesc Mestre i Noé publica el seu *Vocabulari Català de Tortosa*, dins del *Butlletí de Dialectologia Catalana*, 1915. Uns anys més tard, el 1921, el mateix Butlletí recull un parell de vocabularis de la nostra àrea: *Contribució al vocabulari de la navegació fluvial*, d'Hilari Costa, de Móra la Nova, i el *Vocabulari de Penarroja*, del pena-rogi Maties Pallarès. A partir del 1922, dins del *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, apareix el "Vocabulari del Maestrat" (A-G), de Joaquim Garcia Girona, que restà inacabat.

Fem notar igualment la col·laboració d'insignes representants del territori en la recollida de materials per al *Diccionari català-valencià-balear*. Destaquem, en primer lloc, Francesc Mestre i Noé que, segons ens diu ell mateix en una "Advertència" inclosa en la publicació com a separata del *Vocabulari* a què he fet referència ara mateix, aportà quatre mil cèdules de mots tortosins que passaren a formar part de la cèlebre *calaixera* de mossèn Alcover; assenyalen també mossèn Joan Baptista Manyà, que hi aportà mots de Gandesa; mossèn Tomàs Bellpuig, amb mots de Tortosa i Freginals; Pere Sadurní, amb els de Morella i mossèn Joaquim Garcia Girona i Carles Salvador i Gimeno, que en recolliren a Benassal. Alguns d'ells ja havien participat en l'*Atlas lingüístic de Catalunya* (ALC), d'Antoni Griera. Diguem també que entre l'extensa obra de Carles Salvador hi ha un *Petit vocabulari de Benassal* (però ja del 1943).

Sembla evident que la presència de tot aquest material degué facilitar que Fabra recollís en el seu diccionari molts dels mots de la nostra àrea. La relació entre el *DFa* i alguns d'aquests vocabularis queda meridianament clara quan observem que hi ha força paraules que són definides amb els mateixos termes —mot a mot— en el diccionari del 1932 i en el vocabulari d'on segurament s'han pouat.

Aquesta important presència de mots tortosins en el diccionari oficial podria fer pensar que l'estandardització del català a la nostra zona hauria de discórrer per camins trillats. Però no ha estat pas així. Tot una sèrie de circumstàncies adverses ho han dificultat.

Enquestes dels darrers temps fetes a les escoles i instituts de les Terres de l'Ebre mostren que, quan es dona a triar als alumnes entre parelles de geosinònims presents al DIEC, un significatiu 25% considera que el mot propi de l'àrea no és adequat per a l'expressió formal. I aquest percentatge s'incrementa espectacularment si analitzem els textos formals produïts per aquests mateixos alumnes: la gran majoria dels geosinònims que hi fan servir són els propis del català central. No coneixem dades del Maestrat, però no creiem

que, si ens aturàvem a esbrinar-ho, mostressen una orientació gaire diferent.

És evident que els grans mitjans de comunicació, excessivament centrats en els parlars de les respectives capitals (València o Barcelona), hi tenen una responsabilitat notable; però també és cert que hi podem afegir altres causes més determinants.

Segurament que la més important és la descripció parcial que s'ha fet —i es continua fent— del model normatiu en l'ensenyament. Aquesta descripció, ja des d'un bon primer moment, s'ha basat en textos que només recullen aquells trets que més s'adapten a les característiques dels parlars de les respectives capitals administratives, i on tan sols són presents els mots i locucions pròpies de l'àrea metropolitana corresponent. Remarquem, doncs, que s'hi bandegen sistemàticament els possibles geosinònims i les altres solucions legítimes de la resta de territoris. En lloc d'afavorir una descripció global i enriquidora, que potenciés la continuïtat existent, es va optar per solucions policèntriques que, en àrees perifèriques i de transició com la nostra, queden força lluny de la realitat col·loquial. Tenint en compte que la frontera administrativa migparteix el territori dialectal, estem promovent no tan sols un distanciament entre el model formal i el col·loquial, sinó que, a més, estem creant divergències, que mai no havien existit, a banda i banda d'aquesta frontera.

Aquesta situació fou aviat copsada pels professionals de l'ensenyament, els quals, tenint en compte la formació insuficient que, arran de la transició política, els havia donat el Reciclatge, no sabien ben bé com fer-hi front. Cal tenir present, a més, que tots ells venien d'una tradició uniformista —basada en les polítiques estatals d'ensenyament del castellà amb què havien estat formats— i que ningú no els havia dit oficialment que els criteris amb què s'ha bastit el model català són uns altres.

L'any 1986, en un intent de subministrar uns criteris adequats per a orientar el model de llengua formal que l'escola hauria de transmetre a la nostra àrea, vaig escriure un petit opuscle titulat *L'estàndard occidental. Una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre*. En aquest treball, ultra una aproximació als conceptes de *varietat lingüística* i *registre*, s'oferia la possibilitat d'emprar, en l'elocució formal, unes determinades variants morfològiques més ajustades a l'expressió col·loquial de la nostra àrea dialectal i àmpliament prestigiades. Quant al lèxic, es proposava la preferència de tots aquells mots o variants propis del territori que figuressen al *DFa*, llavors considerat el diccionari de referència normativa.

Pocs mesos després apareixia *Fato, vocabulari infantil i d'adults de les Terres de l'Ebre*, de Teresa VIZCARRO i altres, també destinat als professionals de l'ensenyament i a tots aquells que fan de la llengua un instrument de treball.

Uns anys més tard, l'Institut d'Estudis Catalans publicava els dos opuscles que contenen la seua *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*, I, *Fonètica* (1990) i II, *Morfologia* (1992) en els quals es feien explícits els mateixos criteris que havien presidit el nostre treball del 1986 i s'oficialitzaven

—per a la llengua oral— les variants morfològiques que havíem proposat com a més adequades als parlars tortosins.

Tres anys després Albert Aragonés Salvat publicava *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*, basat en les propostes de l'IEC per a l'estàndard oral.

Aquest mateix autor, el juny del 1999, dins l'àmbit de les *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Tortosa* tindria l'oportunitat de presentar-los un treball titulat “La llengua oral i la proposta d'estàndard”.

Uns anys abans, entre 1995 i 1997, el professor Miquel Àngel Pradilla Cardona publicava tres articles sobre l'estandardització: “Varietat estàndard i varietat geogràfica: actituds lingüístiques i ensenyament en el tortosí de les dues bandes de la frontera político-administrativa entre el País Valencià i el Principat de Catalunya”; també, “El procés d'estandardització: a propòsit de l'especificitat del tortosí” i, finalment, “El paper de les comarques del nord del País Valencià en el procés d'estandardització”.

Tot i l'abundància i qualitat dels textos orientats a l'estandardització formal de l'àrea, el nostre contacte amb els professionals de l'ensenyament ens mostrava repetidament la munió de dubtes que se'ls presentaven a cada moment. Això va fer que el professor Josep Panisello i jo mateix, en estreta col·laboració, ens plantegéssem la conveniència de confeccionar un manual en què la llengua es tractés d'una manera global i des dels diferents punts de vista possibles, i on trobessen resposta els dubtes detectats.

Tenint en compte l'extensió del treball resultant, vam dividir l'obra en dos volums: *Cruïlla* i *Aïnes*. Aquest darrer, *Aïnes*, recull una bona replega d'exercicis —amb les claus corresponents. [...]

Cruïlla, en canvi, pretén donar una visió completa —però sintètica— de tots els punts de vista des dels quals es pot abordar el fet lingüístic. Amb aquesta intenció vam dividir el manual en setze lliçons, cadascuna de les quals constava de cinc apartats: un de destinat a estudiar els aspectes fonètics, ortològics i ortogràfics del llenguatge; un segon que es proposa estudiar els aspectes morfosintàctics de la nostra llengua, amb especial atenció a aquelles formes que presenten variació; un tercer apartat es fixa en les diferents tècniques d'expressió —des de la confecció dels textos més corrents als més elaborats— i en els mecanismes de creació de lèxic; hi ha un quart apartat on s'estudien els aspectes sociològics del llenguatge: història de la llengua, variació lingüística, contacte entre llengües, situació sociolingüística del català, etc. i, finalment, cloent la lliçó, una lectura seleccionada de tal manera que —vistes en conjunt les corresponents a les setze lliçons— hi apareguen de manera equilibrada textos que representen els autors de les principals àrees del domini.

Pocs mesos després de l'aparició d'aquests dos volums (juny del 2002), l'IEC penjava a la seua pàgina web les versions provisionals de quatre de les cinc parts en què es dividirà la futura Gramàtica de l'Institut.

En un curs de la Universitat d'Estiu de les Terres de l'Ebre, fet a Horta de Sant Joan l'estiu del 2003, vam tenir l'oportunitat de comparar sistemàtica-

ment tots dos textos i els puc assegurar que no hi vam saber trobar diferències significatives, tant des del punt de vista formal (adequació i límits de les variants morfològiques proposades) com des de l'òptica dels criteris que l'un i l'altre reflecteixen.

Més ben dit, sí que hi vam trobar una diferència important: *Cruïlla* és un text que ha estat concebut, principalment, per a fer front a uns problemes lingüístics específics: els que es donen dins de l'àrea del dialecte tortosí. Aquests parlars, en canvi —en ser considerats tan sols un subdialecte— no apareixen enlloc del futur text normatiu. Em limito a fer de portaveu d'una observació que es va discutir en aquell curs i —fent-me ressò d'una opinió que allí es va manifestar— a fer un prec a la Comissió de Gramàtica.

Els assistents a aquell curs i jo mateix, tenint en compte l'acusada personalitat dels nostres parlars —i les possibilitats que ofereixen per a establir un pont entre dues comunitats—, els preguem que estudien la possibilitat de fer alguna menció explícita al dialecte tortosí en el text que estan confeccionant o, si més no, a fornir orientacions ben clares sobre la interpretació que els parlars de transició com el nostre han de fer del text normatiu resultant. Creiem que pot resultar molt útil.

Per a cloure aquesta exposició de les aïnes sobre les quals s'ha bastit l'estandardització del català a la nostra àrea dialectal, permeteu-me que destaque encara un parell de publicacions:

El novembre del 2002, Núria Espelta i Sabaté, dins de les *Jornades sobre la Llengua a les Comarques de Tarragona*, llegia un treball titulat "El model de llengua d'un mitjà de comunicació de les terres de l'Ebre: La Veu de l'Ebre". Sis mesos més tard, el setmanari *LA VEU DE L'EBRE* assumia plenament el model de llengua detallat per l'autora, que és el que proposava *Cruïlla*.

Finalment, el 2004, Albert Aragonés Salvat, Jordi Duran i Montse Ingla, publicaven *Català per a periodistes de les Terres de l'Ebre*.

Per acabar, els diré que la relació d'obres que he citat, tot i que és prou extensa, no esgota ni de lluny els abundosos treballs produïts en aquestes comarques —especialment en els darrers vint anys— per a tractar del model formal de llengua o d'alguns altres detalls lingüístics que es refereixen als parlars tortosins. Jo només he recollit els treballs que he considerat més representatius. Aquesta profusió d'estudis i treballs de tota mena mostra l'interès amb què la gent d'aquestes comarques mirem de conduir la normalització, sense perdre les pròpies arrels. [...]

Bibliografia de les obres citades

- ARABÍA, Ramon "Vocabulari y notas recullidas en Tortosa y la Ribera d'Ebre", *Miscel·lània Folklorica*. Llibreria de Alvar Verdaguer, Barcelona 1887, p. 161-186.
- ARAGONÉS SALVAT, Albert. *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*, CNL Terres de l'Ebre-DGPL, Tortosa, 1995
- ARAGONÉS SALVAT, Albert. "La llengua oral i la proposta d'estàndard", dins

- Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Tortosa*, Institut d'Estudis Catalans - Ajuntament de Tortosa, Barcelona – Tortosa, 2000.
- ARAGONÉS SALVAT, Albert; DURAN, Jordi i INGLA, Montse. *Català per a periodistes de les Terres de l'Ebre*, Cossetània, Col·lecció Antines, Valls, 2004.
- BELTRAN CABALLÉ, Joan S. *L'estàndard occidental. Una proposta sobre l'estàndard català a les terres del darrer tram de l'Ebre*. CIRIT, Generalitat de Catalunya, Barcelona 1986.
- BELTRAN, Joan i PANISELLO, Josep. *Cruïlla, curs de llengua*, Alambor, Biblioteca Llengua i País, Benicarló, 2002.
- PANISELLO, Josep i BELTRAN, Joan. *Aïnes, exercicis de llengua i claus de correcció*, Alambor, Biblioteca Llengua i País, Benicarló, 2002.
- COSTA, Hilari. "Contribució al vocabulari de la navegació fluvial" *Butlletí de Dialectologia Catalana* IX, 1921, Barcelona, p. 64-68 .
- FABRA I POCH, Pompeu. *Diccionari general de la llengua catalana*, Barcelona, 1932.
- GARCIA GIRONA, Joaquim. "Vocabulari del Maestrat" (A-G), suplement al *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, 1922 i ss.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*, Ed. 3 i 4 i altres, Barcelona, Palma de Mallorca, València, 1995.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. I: Fonètica*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 1990.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. II: Morfologia*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 1992.
- LABÈRNIA I ESTELLER, Pere. *Diccionari de la llengua catalana ab la correspondència castellana y llatina*, Acadèmia de Bones Lletres, Barcelona, 1839.
- MESTRE I NOÉ, Francesc. "Vocabulari català de Tortosa", dins *Butlletí de Dialectologia Catalana* III, (juliol-desembre de 1915) Barcelona, p. 80-114.
- PALLARÈS, Maties. "Vocabulari de Penarroja", dins *Butlletí de Dialectologia Catalana* (IX, 1921), Barcelona, p. 69-72.
- PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel. "Varietat estàndard i varietat geogràfica: actituds lingüístiques i ensenyament en el tortosí de les dues bandes de la frontera político-administrativa entre el País Valencià i el Principat de Catalunya", dins *Jornades sobre la llengua i ensenyament. Comunicacions*, volum I, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, , Barcelona (1995) p. 175-184
- PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel. "El procés d'estandardització: a propòsit de l'especificitat del tortosí" dins *Rails, Butlletí del Centre d'Estudis d'Ulldecona* (núm. 8, tardor 1996), p. 70-76.
- PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel. "El paper de les comarques del nord del País Valencià en el procés d'estandardització", dins *Revista de Catalunya*, (115, febrer de 1997), p. 49-63.
- PRADILLA CARDONA, Miquel Àngel. Un model de llengua formal per als

usuaris de la varietat geogràfica tortosina. Reflexions a propòsit del manual Cruïlla-Aïnes”, dins *Una radiografia social de la llengua catalana. Actes de les Jornades sobre la Llengua a les Comarques de Tarragona 2002*. A cura d'Anna Domingo Palau, (ed.) Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Tarragona 2003, p. 559-563.

SALVADOR GIMENO, Carles. “Petit Vocabulari de Benassal (Maestrat)”, dins *Miscelània Fabra*, Casa editora «Coni», Buenos Aires, (1943) p. 241-263., VIZCARRO, Teresa [et al.] *Fato, vocabulari infantil i d'adults de les Terres de l'Ebre*, CIRIT, Barcelona 1987.

JORNADES de la SECCIÓ FILOLÒGICA de l'IEC

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans organitza cada any una visita a un indret diferent dins els territoris de llengua catalana.

Els objectius que s'hi persegueixen són prendre contacte amb estudiosos, erudits i persones interessades del lloc visitat, documentar-se sobre la situació i la problemàtica de la llengua, donar a conèixer l'Institut d'Estudis Catalans en medis que potser s'interessaran per completar-ne les informacions, i establir contacte amb les diferents institucions polítiques.

Des del 1990 les Jornades de la Secció Filològica han tingut lloc a Eivissa, Lleida, Castelló, Menorca, Perpinyà, Andorra, Palma, la Franja de Ponent, Èx i la Universitat d'Alacant, Tortosa, l'Alguer, Girona, les Illes Balears (amb motiu de la celebració de l'Any Francisc de B. Moll), Vic i l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Les Jornades d'enguany es desenvoluparan en dues sessions acadèmiques, que tindran lloc el divendres 16 de desembre, de 17.00h a 20.00h, i el dissabte 17, de 10.00h a 12.00h, a la Sala del Justícia de l'Ajuntament de Morella. Després de les intervencions s'obrirà un col·loqui amb la participació del públic.

Així mateix, la Secció Filològica aprofitarà l'avinentesa per a celebrar a Morella la seva reunió plenària mensual.

DIVENDRES 16

12.00 h. Sessió a porta tancada: reunió ordinària de la Secció Filològica
Sala del Consell, Ajuntament de Morella

13.30 h. Trobada amb les autoritats de Morella
14.30 h. Dinar
Ofert per l'Ajuntament de Morella

PRIMERA SESSIÓ ACADÈMICA

17.00 h - 20.00 h,
Sala del Justícia de l'Ajuntament de Morella

Obertura
a càrrec del President de la Secció Filològica i de les autoritats de Morella

- * Germà Colón
La llengua a Morella, avui i fa cent anys
- * Miquel-Àngel Pradilla
De fronteres administratives i límits geolèctics.
El cas valencianocatalà
- * Ernest Querol
Dades sociolingüístiques de la comarca dels Ports
- * Vicent Pitarch
Carles Salvador. Acadèmic i excursionista

Col·loqui

20.30 h. Concert d'orgue
Església Arxiprestal Sta. Maria

21.30 h. Sopar
Ofert per l'Ajuntament de Morella

DISSABTE 17

SEGONA SESSIÓ ACADÈMICA

10.00 h - 12.30 h.
Sala del Justícia de l'Ajuntament de Morella

- * Lluís Mesequer
Comarca i figuració literària
- * Adolf Piquer
Narrativa i territori
- * Andreu Carranza
L'olor de les paraules
- * Joan Beltran i Josep Panisella
Els parlars de l'Ebre i el Maestrat en el context de la llengua formal

Col·loqui.

Cloenda
a càrrec del President de la Secció Filològica i de les autoritats de Morella.

12.45 h. Visita guiada al nucli de Morella

14.00 h. Dinar
Ofert per l'Ajuntament de Morella.

